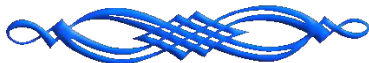

- 13.00.07 Теорія і методика виховання / Росенко Наталія Олександрівна ; Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. Полтава, 2014. 233 арк.
6. Шариков Д. І. Естетична теорія сучасного танцю та балету. *Актуальні проблеми історії теорії та практики художньої культури. Мистецтвознавство*: зб. наук. пр. Київ : НАКККіМ, 2013. Вип. 30. С. 232–238.
  7. Шариков Д. І. Класифікація сучасної хореографії. Напрями. Стили. Види : монографія. Київ : Видавець Карпенко В. М., 2008. 168 с.
  8. Holt J. Sport as art, dance as sport. *AUC Kinaanthropologica*. 2017. Vol. 53. № 2. P. 138–145.
  9. McFee G. Dance and the Philosophy of Action: A Framework for the Aesthetics of Dance. Binstead, Hampshire, UK : Dance Books Ltd., 2018. 342 p.
  10. Montero B. G. The Artist as Critic: Dance Training, Neuroscience, and Aesthetic Evaluation. *The Journal of Aesthetics and Art Criticism*. Vol. 71, Is. 2, 2013. P. 169–175. URL: <https://doi.org/10.1111/jaac.12006>

Марія КАЛЕНСЬКА,
студентка II курсу спеціальності 024 Хореографія
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії,
Хмельницький, Україна, masakalenskaa@gmail.com
Науковий керівник – **Галина МАТУЩАК**
старший викладач кафедри хореографії

Mariia KALENSKA,
2nd year student of the specialty 024 Choreography
Khmelnyskyi Humanitarian-Pedagogical Academy,
Khmelnyskyi, Ukraine, masakalenskaa@gmail.com
Scientific supervisor – **Halyna MATUSHCHAK**
senior lecturer of the department of Choreography

ВІТЧИЗНЯНА ДОПРОФЕСІЙНА ХОРЕОГРАФІЧНА ПІДГОТОВКА В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТОЛІТТЯ

NATIONAL PRE-PROFESSIONAL CHOREOGRAPHIC TRAINING IN THE SECOND HALF OF THE XX CENTURY

Постановка проблеми. Одним із важливих аспектів допрофесійної хореографічної підготовки є вивчення хореографічно-педагогічного досвіду постмодерної доби, що охоплює творче переосмислення накопичених знань та застосування їх у сучасній практиці, урахування якого допоможе зберегти унікальність національної хореографічної школи, а також успадкувати глибинні культурно-просвітницькі традиції, установлені видатними представниками хореографами-практиками.

Аналіз останніх наукових публікацій. Для нашого дослідження методологічну цінність має праця вітчизняного теоретика-мистецтвознавця Юрія Станішевського [7], який розкриває різні аспекти розвитку балетного мистецтва в Україні, включаючи його походження, етапи розвитку, роль видатних хореографів, великі балетні події та мистецько-педагогічні досягнення талановитих українських хореографів-практиків Анатолія Кривохижі [6], Мирослава Вантуха [2], Павла Вірського [3], Антоніни Васильєвої та Варвари Мей [5], які суттєво сприяли розвитку хореографічної культури та освіти в другій половині ХХ ст. Вагомим додатком для сучасної наукової хореографічної літератури є монографія Тетяни Благової [1], у якій розкрито історичні перипетії розвитку хореографії в Україні, проаналізовано етапи її трансформації, починаючи з давніх часів і до сучасних реалій.

Мета дослідження – дослідити досягнення в організації допрофесійної хореографічної підготовки в Україні другої половини ХХ століття.

Виклад основного матеріалу. Для України ХХ століття знаменується анексією території Радянським Союзом, який практично гнітив розвиток національної хореографічної освіти. Унаслідок посиленого впливу комуністичної ідеології в хореографічному навчанні переважали специфічні форми агітаційного змісту, що мали примітивний характер. Ідеологічні педагоги, бажаючи використати інтерес молоді до закордонних хореографічних напрямків, часто спотворювали базові принципи мистецтва руху. Відсутність єдиного методичного скерування свідчить про хаотичний розвиток, у якому кожна школа функціонувала «сама по собі» і не мала загальної концепції в питаннях хореографічного виховання [8, с. 206].

Реформаційні зміни відбулися в другій половині ХХ століття, коли профшколи почали визначатися як однопрофільні установи мистецької освіти загально-естетичного напрямку 5-річного навчання, що «надають початкову хореографічну підготовку, і є першим кроком для вступу до хореографічних училищ» [5, с. 81]. Школи надавали можливість сценічної практики за напрямом навчання класичної хореографії. З 1957 року у великих культурно-мистецьких центрах УРСР функціонували провідні школи з якісною балетною підготовкою з постійним репертуаром. У 1960-х роках Мінкультури УРСР упорядкувало єдині принципи роботи в початкових дитячих хореографічних школах, які забезпечували ґрунтовний освітньо-виховний процес [5, с. 98].

Дієвим стимулом якісної допрофесійної хореографічної підготовки стало систематичне проведення республіканських оглядів дитячих балетних шкіл, уперше це відбулося в Києві 1967 року під керівництвом народної артистки УРСР Антоніни Васильєвої. Вагомим поступом у перейманні практичного досвіду на відкритих заняттях провідних педагогів Київського державного хореографічного училища став Республіканський семінар для викладачів класичного танцю хореографічних шкіл УРСР 1968 року.

Одним з важливих осередків допрофесійної хореографічної підготовки 1960-х років стають міські та районні будинки піонерів, які надавали допомогу шкільним організаторам у створенні самодіяльних колективів у гуртковій роботі

[4, с. 1–2; 17–18; 62]. Про їхню популярність свідчать масові позаурочні залучення дитячої аудиторії до концертних заходів. Хореографічна гурткова робота слугувала підготовчим етапом для учнів у здобутті фаху хореографа.

Унікальною формою вітчизняної допрофесійної хореографічної освіти є організація ступеневої спеціалізованої підготовки хореографів у структурі професійного ансамблю. Видатний балетмейстер-хореограф ХХ століття Павло Вірський з метою підготовки акторських кадрів створив у 1962 році танцювальну студію при Державному ансамблі танцю УРСР, яка «загалом спрямована на духовне виховання молодих митців високих ідеалів і цінностей» [3, с. 268]. З 1992 року при ансамблі діє дитяча хореографічна школа, яку заснував Мирослав Вантух «з метою виявлення, навчання та виховання обдарованих дітей» [3, с. 317]. У хореографічній школі підготовка розпочинається з 6 років, у 16 – випускники вступають до студії, а після завершення навчання – одержують свідоцтво за спеціальністю «артист балету» [7, с. 418]. Сьогодні діяльність школи-студії регламентована нормативами Мінкультури України, має тріступеневу структуру освіти, яка складається з: дитячої спецгрупи від 6 років з дворічним навчанням, восьмирічну школу і дворічну хореографічну студію [2, с. 51–54].

Етапним у 1970-х роках вважаємо організацію танцювальних підготовчих студій при аматорських ансамблях танцю. Нові танцювальні студії слугували творчими осередками, де формувалась педагогічна майстерність керівників у практичній площині навчання. До прикладу, було організовано групу стажистів на базі ансамблю народного танцю «Ятрань» (м. Кіровоград) для створеного в 1979 році дитячого самодіяльного ансамблю «Ятранчик». Анатолій Кривохижа, керівник ансамблю, наголошував: ««Ятрань» – це школа передачі досвіду, школа профорієнтації» [6, с. 92], адже «вихідці кіровоградської школи балетмейстерів були або учнями Кривохижі, або учнями його учнів» [6, с. 93–94]. Створення творчих лабораторій сприяло розвитку дитячої хореографії та активному просвітництву керівників колективів: Хмельницького ансамблю танцю «Подільчак» (1964) хореографа-аматора Юрія Гуреєва, Кіровоградського хореографічного ансамблю «Пролісок» (1970) Анатолія Короткова, Одеського ансамблю танцю «Дитинство» (1979) Єфима Когана та ін.

У 1980-х роках у системі позашкільної хореографії відбулося активне запровадження дискотек, які вважалися ефективним засобом виховання учнівської молоді й підвищували танцювальну культуру, пропагуючи вивчення бальних і сучасних танців.

Протягом 1990-х спостерігається тенденція організації багатопрофільних дитячих шкіл мистецтв (з хореографічним відділом), які готували учнівську молодь до вибору професій у сфері культури і мистецтва.

Наприкінці ХХ століття відбулась «професіоналізація» хореографічної підготовки, яка трансформувалась в однопрофільні спеціалізовані освітні заклади, наприклад, Київська дитячо-юнацька хореографічна студія «Щасливе дитинство», Львівська школа народного танцю «Серпанок», Вінницький центр художньо-хореографічної освіти дітей та юнацтва «Барвінок», Житомирська

школа хореографічного мистецтва «Сонечко» тощо. У таких позашкільних закладах навчання проводиться згідно з державними та авторськими програмами, з урахуванням регіональних особливостей.

Висновки. Отже, протягом досліджуваного періоду допрофесійна хореографічна підготовка відігравала важливу роль у структурі безперервної хореографічної освіти, забезпечуючи виконання різноманітних просвітницьких завдань. Проаналізовані освітньо-культурні установи мали спільну мету – своєчасну професійну орієнтацію учнів на продовження хореографічної освіти, хоча й різнилися в організації освітнього процесу: однопрофільні спеціалізовані хореографічні школи забезпечували базову підготовку для майбутніх артистів балету, багатoproфільні позашкільні заклади організовували діяльність мистецьких гуртків, виховуючи керівників ансамблів. Таким чином, організація хореографічної підготовки другої половини ХХ століття в Україні утворила цілісну структуру допрофесійної хореографічної освіти, яка досі сприяє профільному навчанню та вибору майбутньої професії в сучасному світі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Благава Т. О. Розвиток хореографічної освіти в Україні: історико-педагогічний концепт: монографія. Полтава: ТОВ АСМІ, 2020. 488 с.
2. Вадясова Н. В., Чернець В. Г., Шульгіна В. Д. Мистецько-педагогічна школа видатного діяча української культури Мирослава Вантуха. Київ: НАКККіМ, 2012. С.51–54 (152 с.)
3. Вернигор Ю. В., Досенко Є. І. Павло Вірський: життєвий і творчий шлях. Вінниця: Нова книга, 2012. С. 268 (320 с. : іл)
4. Інформації та довідки про стан проведення Республіканського огляду роботи будинків піонерів. Том 2, 1966 рік // ЦДАВО України. Ф.166. Оп.15. Спр.5225. 177 арк.
5. Листування з вищестоящими організаціями з питань відкриття нових учбових закладів за 1966 рік // ЦДАВО України. Ф. 5161 – Міністерство культури УРСР. Оп. 12. Спр. 493. Арк. 81. (123 арк.)
6. Похиленко В. Ф. Танець між Небом і Землею. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2012. 352 с.
7. Станішевський Ю. О. Балетний театр України: 225 років історії. Київ: Музична Україна, 2003. С. 418 (438 с., 32 арк. фотоіл.)
8. Сухомлинська О. В. Нариси історії українського шкільництва (1905 – 1933) : навч. посібник. Київ: Заповіт, 1996. С. 206 (304 с.)

